

Kertomus

Tampereen Sos.-dem. Kunnallisjärjestön toiminnasta v. 1932.

YLEISKATSAUS.

Vuoden 1932 alkaessa näytti taistelu kansanvaltaa ja laillista yhteiskuntajärjestystä suojelevien sekä toiselta puolen sitä hajoittavien taantumusvoimien välillä kärjistyneen määrättyyn ratkaisevaan vaiheeseensa. Lapuanliike, joka kaksi vuotta aikaisemmin aloitti muka kommunismin vastustamisen nimissä taistelunsa kansanvaltaa ja parlamenttarismia vastaan fascistisen vallankaappauksen toteuttamiseksi, alkoi vuoden alkupuolella entisestään häikäilemättömämman hyökkäyksen, kohdistamalla liikehtimisensä pääasiassa sosialidemokratiaa, sen järjestöjen taloja ja yksityisiä toimihenkilöitä vastaan. Sen sijaan, että aikaisemmin oli sosialidemokraatteihin kohdistuneet törkeät rikolliset teot selitetty „kansanliikkeen” johdon taholta „valitettaviksi kiihoittuneen mielialan purkauksiksi”, alettiin nyt yhä julkeammin kohdistaa kaikki liikehtimiset sosialidemokraatteihin ja vaatia, että „marxilaisuus on kaikissa muodoissa „hävitettävä”. Toiselta puolen hallitusvallan voimatomuuden ja hellävaraisen rikolliseen kiihoitukseen suhtautumisen ansiosta kehittyi taantumusvoimien liikehtiminen ilmikapinaksi, mikä puhkesi maaliskuun ensimmäisellä viikolla Mäntsälässä siten, että aseellinen miesjoukko esti tov. Mikko V. Erichin puhetilaisuuden Ohkolan työväentalossa ja jäi sen jälkeen sinne aseisiin toisten kapinallisten asettuessa Jyväskylään tarkoituksenaan vallankaappaus. Tästä hallitus viimeinkin heräsi, sekä tukahutti yrityksen alkuunsa. Kiihoitus ja yllytys laittomuuksiin on siitä huo-

limatta saanut jatkua ja „alas marxilaisuus” on tullut lapualaisille julki-seksi, sosialidemokraatteja tarkoittavaksi tunnuslauseeksi.

Muun maamme sosialidemokraattisen puolue toiminnan ohella joutui Tampereen Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö heti vuoden alussa osallistumaan kansanvallan puolustus-taisteluun, pitämällä vastalausekoukouksia työväentaloihin kohdistettujen, lapualaisten toimeenpanemien ilkitöiden johdosta, joihin kokouksiin kullakin kerralla monisatalukuinen työläisjoukko osallistui.

Eduskuntatyössä joutuivat sosialidemokraattiset edustajat jatkuvasti taistelemaan taantumuksellisten alulle panemien, työväestön oikeuksien rajoittamista tarkoittavien lakiesityksien vastustamiseksi ollen kuitenkin voimaton vähälukuisuutensa vuoksi niitä tyhjäksi tekemään. Esimerkiksi työttömyyden lieventämistoimenpiteiden rahoittamisessa pääsi voitolle Sunilan hallituksen tiivistä porvarillista yhteisrintamaa edustava kanta, jonka mukaan työmäärärahoja supistettiin entisestäänkin ja varatyömäärärahoja saatiin talousarvioon porvarillisten omiakin ehdotuksia vähäisempi määrä. Työttömyyskassalakia vastaan tehty hyökkäys saatiin sosialidemokraattien äänillä torjutuksi siten, että lakiehdotus lykättiin lepäämään yli vaalien. Mutta syysistuntokaudella saivat porvarit yhteisvoimin muutetuksi köyhäinhoitolain työnantajien eläkevelvollisuutta koskevan kohdan sellaiseksi, että oikeus työläisen eläkkeensaantiin työnantajalta määrätyn palvelusajan kuluttua tuli evätyksi ja siten työnnettyksi vanhat, samalla

työnantajalla itsensä harmaannuttaneet työläiset köyhäinhoidon avustuksen varaan.

Merkittäväksi voitoksi taantumuksellisille porvareille on mainittava edellisen vuoden lopulla kansanäänessä kumottu väkijuomien kieltolaki ja kuluneen vuoden tammikuun 31 päivänä vahvistettu uusi väkijuomalaki, jonka mukaan alkoholijuomien myynti järjestettiin luvalliseksi ja niiden anniskelu julkisissa ravintoloissa saatiin aloittaa.

Koko kuluneen vuoden sisäpolitiikka on kulkenut taantumuksellisten voiton merkeissä, johon määräävästi on ollut vaikuttamassa yhä jatkuva yleismaailmallinen pulatilanne ja taantumusmielisten väkivaltainen liikehtiminen myöskin kansainvälisellä rintamalla. Edessä olevan vuoden aikana tapahtuva asiainkehitys tulee todennäköisesti meillä ja muualla ratkaisemaan luonnottomaksi paisuneen poliittisen tilanteen.

KUNNALLISJÄRJESTÖN KOKOUKSET.

Vuoden 1932 aikana pidettiin kaikkiaan neljä yleistä Kunnallisjärjestön kokousta, joihin eri puolueosastojen jäsenet osallistuivat melkoisen runsaslukuisesti. Ensimmäinen kokous pidettiin maaliskuun 10 päivänä ja käsiteltiin siinä kysymystä Tampereen kaupungin tonttipolitiikasta, joka oli väijärjestyksessä silloin sen vuoksi, että kaupunginhallitus oli päättänyt tehdä poikkeuksen tonttien vuokrausjärjestelmästä ehdottamalla luovutettavaksi omistusoikeudella yhden tontin eräälle asuntoyhtiölle. Maaliskuun 29 päivänä pidettiin Kunnallisjärjestön kevätkokous, jossa käsiteltiin ainoastaan sääntöjen määräämiä asioita. Seuraavassa kokouksessa toukokuun 27 päivänä evästettiin piirikokoukseen meneviä edustajia ja käsiteltiin Piiritoimikunnan Kunnallistoimikunnalle lähettämät, kokousta varten valmistamat alustukset. Evästyksessä päätettiin esittää Piiritoimikunnalle muistutus siitä, että se ei ollut valmistanut piirikokoukselle esitettäväksi piiritoimikunnan talousarviota tulevalle toimintavuodelle ja eduskuntaryhmän

toiminnan arvostelussa esitettiin moitttavaksi sos.-dem. ryhmää sen johdosta, että se luopui kieltolakikannasta ja hajaantui uutta väkijuomalakiesitystä käsiteltäessä. Kunnallisjärjestön sääntömääräinen syyskokous pidettiin lokakuun 28 päivänä, jossa sääntöjen määräämien asioiden ohella keskusteltiin tov. Toivo Rainion alustuksen perusteella sisäpoliittisesta tilanteesta ja hyväksyttiin sen päätökseksi Kunnallistoimikunnan laatima päätöslauselmaehdotus. Vielä keskusteltiin samassa kokouksessa tov. Em. Lammin alustamana Tampereen kaupungin työttömyyshuollosta, josta ei kuitenkaan tehty mitään sitovaa päätöstä.

Näiden Kunnallisjärjestön yleisten kokousten lisäksi järjesti Kunnallistoimikunta yleisiä työväenkokouksia tärkeimpien, päivän politiikkaa koskevien asioiden johdosta. Ensimmäinen sellainen pidettiin tammikuun 31 päivänä lapualaisten erinäisiin työväentaloihin kohdistamien ilkivaltaisuuksien johdosta. Kokouksessa alusti tov. Väinö Hakkila kysymyksen, minkä jälkeen hyväksyttiin Kunnallistoimikunnan esittämä ponsi, jossa hallitukselta vaadittiin viimeinkin tekoja lapualaishuliganismin nujertamiseksi. Huhtikuun 17 päivänä pidettiin seuraava kokous, jossa tov. Yrjö Vilen alusti kysymyksen opetusministeriön epäamästä TUL:n valtioavusta, esittäen päätökseksi laatimansa päätöslauselmaehdotuksen, minkä kokous ilman muuta hyväksyi. Kun saman päivän edellisenä yönä oli tov. Mikko V. Erich kyyditty väkivaltaisesti lapualaisten toimesta Emmaus-hotellista, ollen silloin parhaillaan tietämättömissä, esitti tov. Toivo Rainio kokoukselle hyväksyttäväksi vastalauseen tämän uuden roistonteon johdosta. Kokous hyväksyi sen yksimielisesti. Toukokuun 20 päivänä alusti tov. Väinö Tanner konserttisalissa pidetyssä työväenkokouksessa kysymyksen työväestön pulaohjelmasta ja tov. K. V. Syrjänen esitti alustuksen ammattiyhdistysväen kannalta samasta asiasta. Alustusten johdosta hyväksyttiin ponsi, jossa vaadittiin valtiovaltaa ottamaan työväestön pula-ajan hätä myöskin huomioonsa toimimalla jotta sen lieventämiseksi. Suomen itse-

näisyyden päivänä, joulukuun 6:nä arvosteltiin puolueen puheenjohtajan, tov. Kaarlo Harvalan alustuksen perusteella valtion työtömyyspolitiikkaa konserttitalin täyteisessä työväenkokouksessa. Hyväksyttiin ponsi, jossa eduskuntaa vaadittiin talousarvion yhteydessä huomioimaan työmäärärahojen lisäämisen tarpeellisuutta.

Vappujuhlien ja jäsenhankintaviiikon valmistelun johdosta kutsui kunnallistoimikunta koolle puolueosastojen johtokuntien kokouksia, joissa suunniteltiin yhteisesti toimenpiteitä tilaisuuksien onnistumiseksi ja asetettiin toimikunnat niiden käytännölliseksi järjestämiseksi.

VALISTUSTYÖ JA JUHLAT.

Kunnallisjärjestön valistustyössä on kuluvan vuoden aikana käytäntöön otettuna, merkittävänä uutuutena mainittava sunnuntaisin järjestetyt klo 12 luennot, joilla eri alojen asiantuntijat luennoivat yhteiskunnan rakennetta ja päivän politiikkaa koskevista kysymyksistä. Näitä klo 12 luentoja järjestettiin vuoden kevätpuolella 10 ja syystoimintakaudella 11. Luennoitsijoina ovat olleet toverit Emil Viljanen, Em. Lammi, Kaarlo Nordlund, Jussi Suvanto, Uuno Kivivuo, Olavi Kajala, Hugo Aattela, Toivo Rainio, August Lindell, Alpo Lumme, Kaisa Hilden, Toivo Mansner, Tapio Hiisivaara, T. I. Savolainen ja Sulo Mäenpää Tampereelta, sekä Viljo Kohonen ja Bruno Airola, Helsingistä. Luennoissa käsiteltyjen kysymysten johdosta on kuulijakunnalle varattu tilaisuus keskusteluun sekä kysymyksien esittämiseen epäselväksi jääneistä kohdista.

Tammikuun 17—24 päivinä järjestettiin työväentalossa Kunnallistoimikunnan toimeenpanemana puoluetoimitsijain opastuskurssit, joissa yleisohjaajana toimi puolueen luennoitsija Otto Toivonen, Helsingistä, sekä muina opastajina ja luennoitsijoina toverit Toivo Rainio, J. E. Jannatuinen, E. O. Kotiranta, Arvi Hautamäki, Emil Sallila, Alekski Lehtonen ja Jair Mäkinen. Kursseille osallistui kaikkiaan 52 osanottajaa Tampereen ja lähiseudun puolueosastoista ja oli niillä 33 opetustuntia, joiden aikana opastettiin kurssilaisia järjes-

tötehtävissä, kunnallistiedossa, asiakirjojen laadinnassa, sanomalehtikirjeenvaihdossa ja arkiston hoidossa. Luentoja pidettiin valtio-opin, yhteiskuntatiedon, työväen sivistystoiminnan ja nuorisoliikkeen aloilta. Kurssien päättäjaisiksi toimeenpantiin kunnallistoimikunnan järjestämänä työväentalon konserttitalissa ohjelmallinen juhla, jossa puhujana oli järjestösihteeri Emil Sallila.

Kunnallistoimikunnan toimeenpanemista juhlista on ensisijalla mainittava valtaisa vappumielenosoituskulkue, mikä järjestettiin vappuna vanhan tavan mukaan kauppatorilta kulkemaan kaupungin valtakatujen kautta Termopylen kentälle Pyynikillä, jossa suoritettiin arvokas päivän ohjelma. Puhujina tässä tilaisuudessa olivat Kunnallistoimikunnan puheenjohtaja Emil Murto, kansanedustajat Mauno Pekkala ja Hilja Pärssinen sekä SAK:n järjestäjä Niilo Lehto. Kulkueeseen ja juhlaan osallistui arvion mukaan noin 8—10,000 henkeä. Näitä juhlia suosi erinomaisen kaunis sää ja onnistuivat ne muutoinkin kaikin puolin hyvin, paitsi että rahallinen tulos jäi vähäiseksi ahtaan taloudellisen ajan vuoksi.

Kesäjuhlaa vietettiin Viikinsaareissa elokuun 13—14 päivinä, jota myöskin suosi erinomainen sää ja muodostui sen taloudellisenkin tulos aikaan katsoen tyydyttäväksi. Edellisenä päivänä oli iltatanssit saaren tanssilavalla ja seuraavana päivänä järjestettiin varsinaiset kansanjuhlat, joissa oli väkeä arviolta noin 1,000 henkeä. Juhlapuhujana oli puoluesihteeri Karl H. Wiik.

Puolueen jäsenhankintaviiikkoa vietettiin 2—9 päivien välillä. Tampereella se aloitettiin juhlatilaisuudella työväentalon konserttitalissa, jossa muun arvokkaan ohjelman ohella piti julaesitelmän professori Väinö Voionmaa. Viikon päättäjaisiksi järjestettiin juhlatilaisuus samassa paikassa ja oli puhujana päätoimittaja Eino Kilpi, Helsingistä. Näiden lisäksi järjestivät puolueosastot viikon varrella jäsenhankintakokouksia ja ohjelmallisia valistustilaisuuksia, mutta jäsenhankinnan tuloksista ei kuitenkaan voida paljoa mainita.

KUNNALLISJÄRJESTÖN JÄSENET.

Kunnallisjärjestöön kuului vuoden 1932 aikana kaikkiaan 11 puolueosastoa. Niiden jäsenmäärät lisäyksineen ja väsennyksineen selviävät seuraavasta taulukosta:

P u o l u e o s a s t o	v. 1932	v. 1931	v. 1930	Lis. tai väh.
Tampereen Sos.-dem. Yhdistys	200	255	150	—55
Tampereen Sos.-dem. Klubi	76	139	55	—53
Tampereen Sos.-dem. Naisyhdistys	79	92	78	—13
Tampereen Ajuriyhdistys	80	90	90	—10
Kutomatyöntek. Sos.-dem. Yhdistys	69	70	82	— 1
Metallityöntek. Sos.-dem. Yhdistys	53	61	74	— 8
Rantaperkiön Työväenyhdistys	66	59	56	+ 7
Urheilijain Sos.-dem. Yhdistys	29	31	35	— 2
Nahka- ja Jalkinetyöntek. Sd. yhdistys	22	36	50	—14
Sos.-dem. Nuorisoseuran osasto	21	17	21	+ 4
Tampereen Työväenyhdistys	10	15	17	— 5
Tampereen Talousapulaisten yhdistys (ei ole enää toiminnassa)	—	10	18	—10
Jäsenmäärät yhteensä	705	875	726	—182

Piirikokouksessa olivat Tampereen Kunnallisjärjestöä edustamassa seuraavat toverit Toivo Rainio, V. Kanto, Juho Hahto, Kr. Anjala ja Siiri Louhi.

KUNNALLISTOIMIKUNTA.

Kunnallisjärjestöön kuului vuoden kertomusvuoden aikana seuraavat: Emil Murto, puheenjohtajana, Kr. Anjala, rahastonhoitajana, L. Niemi, varapuheenjohtajana, Sulo Mäenpää, sihteerinä, ja muina jäseninä Rauha Ojala, V. Kanto ja Toivo Rainio. Varajäseninä ovat olleet Tyko Varto (vanh.) ja Kosti Ahonen.

Kunnallistoimikunnalla on vuoden kuluessa ollut 15 kokousta, joista on pöytäkirjaan kirjoitettu 78 pykälää. Kokouksiin ovat sen jäsenet osallistuneet seuraavasti: Emil Murto 15 kertaa, Kr. Anjala 15 kertaa, Sulo Mäenpää 13 kertaa, Toivo Rainio 12 kertaa,

Rauha Ojala 11 kertaa, Lauri Niemi 10 kertaa ja V. Kanto 2 kertaa sekä varajäsenistä Tyko Varto 8 kertaa.

Kunnallistoimikunnalle on saapunut kirjelmiä ja tiedonantoja kaikkiaan 31 sekä lähetettyjä kiertokirjeitä ja kirjelmiä on 14. Sen lisäksi on Kunnallistoimikunta julkaissut Kansan Lehdessä tiedonantoja puolueosastoille. Kunnallistoimikunnan edustajana Tampereen Työväen Sanomalehti Osakeyhtiön kokouksissa on ollut Rauha Ojala, Vakuutusyhdistys Turvan kokouksissa Toivo Rainio. Päivän Nuorten kannatusyhdistyksessä on toimikuntaa edustanut rahastonhoitaja Anjala.

*

Kuluneena vuotena ei ole ollut vaalitoimintaa ja siis onkin tämä aika käytetty aivan kuin voimien kokoamisen merkeissä. Niitä todella edessä ole-

vana vuotena tarvitaankin, sillä käytäväksi tulee kahdet vaalitaistelut. Vaikka siis edessä olevana aikana ponnisteluja kysytäänkin, on kuitenkin lohdullista luottaa siihen, että musta taantumuskausi vaalikamppailujen

käytyä todennäköisesti on vaihtuva valoisampaan aikakauteen ja että siitä lähtien taas päästään työväenluokan taistelun tiellä meidän maassamme vähäsen edistymäänkin.

Tampereella, maaliskuulla 1933.

**TAMPEREEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN
KUNNALLIS TOIMIKUNTA.**

Sulo Mäenpää.

Kertomus

Tampereen Sos.-dem. valtuustoryhmän toiminnasta v. 1932.

Tampereen kaupungin Sos.-dem. valtuustoryhmään ovat kertomusvuonna kuuluneet: J. Hahto, M. Vesiranta, K. Sahramäki, A. Vuolle, T. Rainio, A. Vasama, E. J. Axén, K. Anjala, K. Saaristo, Väinö Vuorio, K. Kääntönen, Emil Murto, V. Heikkilä, K. J. Jokisalo, O. Arosilta, Rauha Ojala, Aug. Vuori, T. Louhi, O. Länsiö, Em. Lammi, K. V. Vuorio, Emmi Murto, M. Lahtinen, A. Nurmj ja L. Kaitila.

Kuluneen vuoden aikana on ryhmällä ollut 24 kokousta, joissa käsiteltyistä asioista on pöytäkirjaan merkitty 87 pykälää. Kokouksissa on käsitelty kulloinkin valtuustossa esille tulevat asiat.

Vaikean taloudellisen ajan vuoksi on ryhmämme pyrkinyt valtuustossa ja kunnan muissa hallintoelimissä edistämään niitä toimenpiteitä, joilla on voitu puutteeseen joutuneitten asemaa lievittää, pyrkien samalla mahdollisimman suureen säästeliäisyyteen kunnan menoissa. Työttömyystöitä järjestetäessä on pidetty silmällä etupäässä sellaisia töitä, joissa työn kustannuksista työpalkka muodostaa pääasialliset kustannukset. Sellaisina mainittakoon satama- ja varastoalueiden laajennukset sekä teiden ja katujen avaamiset. Nuorille miehille ja naisille on taas järjestetty ammattikursseja, sekä pidetty yllä tilapäistä naisten työtupaa. Kurssien ja työtuvan kustannuksiin on valtio ottanut osaa. Toimenpiteet töiden järjestämiseksi eivät kuitenkaan ole olleet riittävät ehkäisemään sitä puutetta, minkä nykyinen pulatilanne on aiheuttanut, vaan on sen lisäksi kunnan täytynyt jakaa myöskin ruokavastusta puutteeseen joutuneille kun-

talaisille. Työttömyyshuoltoon on kunnan varoja v. 1932 aikana käytetty noin 1 milj. mk.

Kun kunnan toimenpiteet kaikista sen ponnistuksista huolimatta eivät ole olleet työttömyyden lieventämiseksi riittävät, ovat asianomaiset kunnalliset elimet jatkuvasti tehneet esityksiä ja anomuksia valtion töiden tänne saamiseksi, jotka toimenpiteet eivät olekaan aivan turhaan menneet. Huomatavammista valtion töistä mainittakoon tässäkin: Lentokenttätö, rata-
pihan laajennus, Hämeenkadun—Puolimat-kankadun ajotunneli ja puolustuslaitoksen varastorakennukset.

Kiinteistökauppoja on Tampereen kunta kuluneen vuoden aikana tehnyt kaksi, käsittäen toinen rakentamattoman tontin myymisen eräälle yhtymälle, joka sopimuksen mukaan ryhtyi siihen heti rakennuttamaan. Toimenpiteellä pyrittiin lieventämään rakennustyöläisten keskuudessa vallitsevaa ankaraa työttömyyttä. Turvatakseen kunnan ja sen alueella toimivien rakennuttajien vastaista soransaanti-mahdollisuutta, katsoi valtuusto välttämättömäksi sitä varten ostaa uusia maa-alueita, koska kunnan nykyiset soravarat riittäisivät verrattain lyhyen ajan. Siinä tarkoituksessa päätti valtuusto ostaa Vilusen tilalta Messukylästä santaharjun, jonka pinta-ala on noin 19 hehtaaria.

Kunnan eri lautakunnissa on viime vuoden aikana valmisteltu suunnitelmaa kirurgisen sairaalan laajentamisesta Hatanpään alueelle. Kysymyksen on jo valtuustokin periaatteessa päättänyt, mutta käytännölliset toimenpiteet ovat vienneet aikaa niin pal-

jon, että varsinaiseen rakennustyöhön ei vielä ole päästy. Niinikään ovat eri hallintokunnissa olleet esillä ammattikoulu- ja työväenopistotalon rakentaminen sekä kunnalliskodin laajennus, jotka myöskin olosuhteiden pakosta joutunevat aivan lähitulevaisuudessa ratkaistaviksi myönteiseen suuntaan.

Ryhmätovereistamme täyttivät kuluneen vuoden aikana 50 vuotta: M. Lahtinen, Em. Lammi, Rauha Ojala ja K. F. Saaristo, sekä kaupunginjohtaja K. F. Mattsson 60 vuotta. Muistopäivänensä juhlijoita käytiin ryhmän puolesta onnittelemassa sekä samalla jätettiin heille vaatimattomat muistolahjat. Vuoden alussa poistui paikkakunnaltamme ryhmätoverimme päätoimittaja Eino Kilpi, jonka johdosta ryhmän virkailijat kävivät hänen luo-

naan jäähyväisillä ojentaen samalla hänelle muistoksi kukkaismaljan.

Ryhmän virkailijoina ovat toimineet: puheenjohtajana A. Vasama, sihteerirahastonhoitajana E. J. Axén. Näiden lisäksi ovat yalmisteluvaliokuntaan kuuluneet: T. Rainio, Emil Murto ja K. F. Saaristo.

Osanotto ryhmän kokouksiin on ollut seuraava: J. Hahto 23, M. Vesiranta 20, K. Sahramäki 16, A. Vuolle 20, T. Rainio 21, A. Vasama 24, E. J. Axén 23, K. Anjala 23, K. Saaristo 22, Väinö Vuorio 23, K. Kääntönen 24, Emil Murto 22, V. Heikkilä 22, K. J. Jokisalo 18, O. Arosilta 13, Rauha Ojala 23, Aug. Vuori 20, T. Louhi 22, O. Länsiö 21, Em. Lammi 21, K. V. Vuorio 17, Emmi Murto 18, M. Lahtinen 23, A. Nurmi 21 ja L. Kaitila 20.

Tampereella, maaliskuulla 1933.

E. J. Axén,
sihteeri.

